

REMISSPROMEMORIA

DATUM: 2024-07-05

SVERIGES RIKSBANK
SE-103 37 Stockholm
(Brunkebergstorg 11)

Tel +46 8 787 00 00
Fax +46 8 21 05 31
registratorn@riksbank.se
www.riksbank.se

DNR 2024-00741

Förslag till Riksbankens nya föreskrifter om rapportering av betalningsstatistik

Sammanfattning

Enligt riksbankslagen¹ ska Riksbanken bidra till att allmänheten ska kunna göra betalningar och följa utvecklingen på betalningsmarknaden. Riksbanken ska även se till att allmänheten ska kunna göra betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap samt att hålla inflationen låg och stabil över tid. Därutöver ska Riksbanken löpande rapportera om detta arbete till finansutskottet.

En förutsättning för att Riksbanken ska kunna leva upp till sina skyldigheter är möjligheten att inhämta och analysera statistik på betalningsområdet. I dagsläget finns det inte någon heltäckande statistik över den svenska betalningsmarknaden. Riksbanken saknar tillgång till grundläggande information om den svenska betalningsmarknaden som exempelvis totala transaktionsvolymerna, värdet av dessa och hur de är fördelade mellan olika betaltjänstleverantörer. Sverige är dessutom en av få EU-medlemsstater som inte samlar in statistik som motsvarar uppgifterna i ECB:s förordning för betalningsstatistik vilket medför att det även saknas jämförbar statistik mellan Sverige och övriga EU-länder.

Mot denna bakgrund föreslår Riksbanken nya föreskrifter om rapportering av betalningsstatistik. Detta möjliggörs genom att Riksbanken sedan den 1 januari 2023 har ett bemyndigande i lagen om Sveriges riksbank att utfärda föreskrifter om uppgiftsskyldighet för betalningsstatistiken.

Föreskrifterna syftar till att förbättra Riksbankens analysunderlag och möjliggöra så att Riksbanken kontinuerligt kan följa utvecklingen på betalningsmarknaden utifrån insamlad data. Det underlättar i sin tur för Riksbanken att kunna identifiera problem på betalningsmarknaden och behov av policyåtgärder som syftar till att uppnå målen om säkra, effektiva och tillgängliga betalningar. Uppgifterna är även viktiga utifrån Riksbankens lagstadgade uppdrag att allmänheten ska kunna göra betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Riksbanken behöver bland annat kunna följa upp och bedöma om

¹ Se lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank.

ytterligare företag bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar och därmed bör träffas av Riksbankens beredskapsföreskrifter². För att göra det krävs uppgifter om betalningsmarknaden i sin helhet och om de enskilda aktörerna på marknaden.

Föreskrifterna syftar även till att förbättra Riksbankens analysunderlag i det penningpolitiska arbetet eftersom uppgifterna är viktiga för nulägesanalyser och kortsiktiga prognoser för den svenska ekonomin. Uppgifterna är framförallt viktiga för att kunna analysera hur hushållens konsumtion utvecklas samt för att Riksbanken ska få bättre information om till vilka branscher betalningar går till.

Bättre analysunderlag innebär att Riksbanken kan fatta mer underbyggda beslut vilket är positivt ur ett samhällsperspektiv. Genom förslaget kommer Riksbanken att kunna publicera mer heltäckande, detaljerad och frekvent statistik om betalningar som olika myndigheter, företag och konsumenter kan ta del av och använda. Till exempel kan de företag som lämnar uppgifter använda den sammanställda statistiken för sina egna analyser och benchmarking.

Föreskrifterna riktar sig till betaltjänstleverantörer och operatörer av betalningssystem³ och innebär att dessa företag regelbundet ska rapportera uppgifter om de betaltjänster de erbjuder och de betalningssystem som de driver. Inga personuppgifter ska ingå i rapporteringen utan uppgifterna lämnas avidentifierade, det vill säga utan några personuppgifter som exempelvis kortnummer, kontonummer eller personnummer.

Föreskrifterna föreslås träda i kraft den 1 maj 2025 och börja tillämpas i två olika steg. Eftersom kortbaserade betalningstransaktioner är särskilt viktiga för Riksbankens analys bör rapportering av dessa uppgifter börja redan den 1 maj 2025. Rapportering av övriga uppgifter föreslås börja tillämpas först från och med den 1 oktober 2025.

² Se Riksbankens föreskrifter och allmänna råd (RBFS 2023:3) om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

³ Med en operatör av betalningssystem avses den som har ansvar för ett betalningssystem.

Innehåll

Förslag till Riksbankens nya föreskrifter om rapportering av betalningsstatistik.....	1
Sammanfattning	1
1 Utgångspunkter	4
1.1 Bakgrund	4
1.2 Syftet med föreskrifterna	6
1.3 Alternativa lösningar	6
1.4 Rättsliga förutsättningar	7
1.5 Proportionalitetsbedömning.....	7
1.6 Samordning med Finansinspektionen.....	8
1.7 Ärendets beredning	9
2 Förslag och motivering	9
2.1 Tillämpningsområde.....	10
2.2 Definitioner	11
2.3 Rapporteringsskyldighet för betaltjänstleverantörer	12
2.4 Rapporteringsskyldighet för operatörer av betalningssystem	17
2.5 Rättelse och verifiering av lämnade uppgifter	18
2.6 Rapporteringssätt och kontaktuppgifter.....	19
2.7 Undantag från föreskrifterna	19
2.8 Ikraftträdande	20
3 Förslagets konsekvenser.....	21
3.1 Konsekvenser för samhället och konsumenterna.....	21
3.2 Konsekvenser för företagen.....	21
3.3 Konsekvenser för Riksbanken	23
3.4 Konsekvenser för förvaltningsmyndigheter och domstolar.....	23
3.5 Så förhåller sig förslaget till unionsrätten	23

1 Utgångspunkter

1.1 Bakgrund

Enligt lagen (2022:1568) om Sveriges riksbank (härefter **riksbankslagen**) ska Riksbanken bidra till att allmänheten ska kunna göra betalningar.⁴ Riksbanken är även skyldig att följa utvecklingen på betalningsmarknaden⁵ och att löpande rapportera till finansutskottet om sin verksamhet – däribland arbetet med att följa betalningsmarknadens utveckling. Enligt riksbankslagen ska Riksbanken även se till att allmänheten ska kunna göra betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap. Riksbanken ska även hålla inflationen låg och stabil över tid.

För att utveckla sitt arbete har Riksbanken dessutom som ambition att förstärka det analytiska arbetet genom att bland annat utforska nya datakällor som kan hjälpa Riksbanken att förstå ekonomin på nya sätt samt att göra snabbare och bättre analyser.⁶ Riksbanken vill även kunna reagera tidigare på händelser inom ekonomin och på ett bättre sätt kunna förutsäga konsekvenserna av dem.

En förutsättning för att Riksbanken ska kunna leva upp till sina uppdrag är möjligheten att inhämta och analysera den statistik som Riksbanken behöver. I dagsläget finns det emellertid inte någon heltäckande statistik över den svenska betalningsmarknaden och de nya betalsätt som vuxit fram, vilket försvårar Riksbankens arbete.

Riksbanken samlar årligen in en begränsad mängd statistik om betalningar. Statistiken samlas in på frivillig basis från ett relativt begränsat antal betaltjänstleverantörer och operatörer av betalningssystem (hädanefter benämnt som **uppgiftslämnare** när båda avses). Det innebär att statistiken är ofullständig, dels eftersom den endast samlas in från en liten andel av de betaltjänstleverantörer som verkar på den svenska betalningsmarknaden, dels eftersom den innehåller begränsad information om olika betalsätt. Vidare innebär det faktum att insamlingen endast sker på årsbasis att det inte går att följa utvecklingen kontinuerligt.

Den begränsade mängd uppgifter som i dagsläget samlas in motsvarar därför inte Riksbankens behov av betalningsstatistik. Riksbanken har exempelvis inte tillgång till grundläggande information om totala antalet transaktioner eller värdet av dessa transaktioner och hur de är fördelade mellan olika betaltjänstleverantörer. Riksbanken har inte heller någon heltäckande information om hur olika typer av betalningar initieras och genomförs vilket också är grundläggande information för att kunna följa betalningsmarknadens utveckling. Med bättre statistik skulle Riksbanken i mindre utsträckning behöva förlita sig på enkätundersökningar och Riksbankens behov av att belasta betaltjänstleverantörerna med olika ad hoc-insamlingar av data skulle minska.

Sedan den 1 januari 2023 har Riksbanken ett bemyndigande att utfärda föreskrifter om uppgiftsskyldighet för betalningsstatistik. Innan dess saknade Riksbanken ett sådant bemyndigande och har därför inte kunnat utfärda föreskrifter för betalningsstatistiken tidigare.

⁴ Se 3 kap. 1 § riksbankslagen.

⁵ Se 3 kap. 8 § riksbankslagen.

⁶ Se [Riksbanken strategiska plan 2024-2027](#).

Inom betalningsområdet är kvantitativ data ett viktigt komplement till de i huvudsak kvalitativa analyser Riksbanken i dagsläget gör genom dialog med aktörer på marknaden och omvärldsanalys. Riksbanken har ett stort behov av mer heltäckande, detaljerad och frekvent betalningsstatistik för att på ett bättre sätt kunna följa utvecklingen på betalningsmarknaden. Mer heltäckande, detaljerade och frekventa uppgifter skulle stärka Riksbankens analysmöjligheter avsevärt och underlätta för Riksbanken att identifiera problem och underbygga policyåtgärder som syftar till att uppnå målen om säkra, effektiva och tillgängliga betalningar. Det skulle också kunna göras mer frekvent vilket är viktigt på en marknad som förändras i snabb takt. Till exempel skulle Riksbanken löpande kunna analysera utvecklingen och effektiviteten på betalningsmarknaden om Riksbanken har tillgång till uppgifter om de avgifter som hushåll och handlare betalar för olika betaltjänster samt de förmedlingsavgifter, så kallade interchange fees, som betalas från kortinlösare till kortutgivare. Dessutom kommer andra sorters betaltjänstleverantörer att framöver kunna få tillträde till central avvecklingsinfrastruktur⁷ och genom mer heltäckande, detaljerad och frekvent betalningsstatistik kan Riksbanken analysera eventuella förändringar mellan olika betalningsflöden och typer av betaltjänstleverantörer över tid.

För att Riksbanken ska kunna vidta åtgärder som kan förbättra beredskapen på betalningsmarknaden är insamling av bättre betalningsstatistik och kvantitativ analys inom betalningsområdet viktig. Riksbanken kommer framöver att ta ansvar och en ledande roll i arbetet med att förbättra möjligheterna att betala digitalt när datakommunikationen inte fungerar.⁸ I det arbetet är det centralt att kunna följa och analysera hur tillgången till betaltjänster med offline-funktionalitet ser ut. För att Riksbanken på ett bättre sätt ska kunna bedöma om betaltjänstföretag bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för att betalningar ska kunna genomföras – och därmed även bör omfattas av Riksbankens beredskapsföreskrifter – har Riksbanken behov av mer heltäckande och frekvent betalningsstatistik fördelad på olika betaltjänstleverantörer. Att Riksbanken saknade tillräcklig information om betalningsmarknaden blev tydligt under pandemin då betalningsmönster snabbt förändrades utan att Riksbanken hade tillgång till de uppgifter som behövdes för att kunna följa utvecklingen och analysera vad det innebar för betalningsmarknaden och den svenska ekonomin. Det är därför viktigt att Riksbanken löpande har tillgång till denna information så att Riksbanken är bättre förberedd inför framtida händelser.

Inom det penningpolitiska arbetet har Riksbanken behov av mer heltäckande, detaljerad och frekvent betalningsstatistik för att förbättra bedömningen av hur den ekonomiska aktiviteten utvecklas på kort sikt. Framförallt ger betalningsstatistik uppdaterad information om hur hushållens konsumtion utvecklas (och därmed även svensk BNP eftersom hushållens konsumtion utgör ungefär hälften av svensk BNP). Med förbättrad kunskap om aktuell konsumtion och BNP är det i förlängningen även sannolikt att analyser och prognoser av svensk inflation och penningpolitik kan förbättras. Bättre betalningsstatistik innebär också att Riksbanken inte längre behöver förlita sig lika mycket på enkätundersökningar eller nationalräkenskaperna som publiceras med flera månaders fördröjning.

⁷ Se Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2024/886 av den 13 mars 2024 om ändring av förordningarna (EU) nr 260/2012 och (EU) 2021/1230 och direktiven 98/26/EG och (EU) 2015/2366 vad gäller omedelbara betalningar i euro.

⁸ [Betalningsrapport 2024 \(riksbank.se\)](https://www.riksbank.se/rapporter/betalningsrapport-2024)

Sverige är dessutom en av få EU-medlemsstater som inte lever upp till de krav som ECB ställer i sin förordning om betalningsstatistik.⁹ Sverige saknar därmed jämförbar statistik i förhållande till övriga länder i EU. Sverige är som icke-euroland inte skyldigt att följa ECB:s statistikförordning men bedömningen är att den utgör en bra grund för statistikinsamlingen i Sverige och för att möjliggöra jämförelser med andra EU-länder.

1.2 Syftet med föreskrifterna

Syftet med föreskrifterna är att samla in uppgifter som kommer att förbättra Riksbankens analysunderlag inom ett flertal områden. Det gäller bland annat Riksbankens uppgift att följa utvecklingen på betalningsmarknaden och Riksbankens mål att betalningar i Sverige ska vara säkra, effektiva och tillgängliga. Det gäller även Riksbankens arbete med civil beredskap för betalningar så att Riksbanken på ett bättre sätt ska kunna följa upp vilka företag – i detta fall betaltjänstleverantörer – som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar¹⁰. Inom det penningpolitiska arbetet syftar föreskrifterna till att förbättra analysunderlagen för bedömning av hur den ekonomiska aktiviteten utvecklas på kort sikt och då framförallt hushållens konsumtion.

Genom nya föreskrifter blir det möjligt för Riksbanken att inhämta statistik som motsvarar Riksbankens behov utifrån sina lagstadgade uppgifter. Med förslaget kommer det även att finnas statistik över den svenska betalningsmarknaden som är jämförbar med övriga EU-medlemsstater.

Förslaget innebär att Riksbanken kommer att kunna samla in fler uppgifter mer frekvent och från ett större antal uppgiftslämnare jämfört med Riksbankens årliga insamling av betalningsstatistik som sker i dagsläget. De uppgifter som föreslås kunna samlas in utgörs inte av några personuppgifter utan avser endast oidentifierad information utan någon koppling till enskilda individer.

1.3 Alternativa lösningar

Det finns inte någon annan källa att tillgå för motsvarande uppgifter. Varken de uppgifter som exempelvis Post- och telestyrelsen samlar in över tillgången till kontanttjänster, Skatteverket samlar in om betalningar över landsgränser eller som Statistikmyndigheten SCB (SCB) samlar in om elektroniska betalningstransaktioner motsvarar Riksbankens behov av statistik. Eftersom insamling av betalningsstatistik är en periodiskt återkommande insamling från en grupp av företag bör denna inhämtning ske med stöd av föreskrifter.¹¹ Därför är dagens lösning med att samla in statistik på frivillig basis inte ett lämpligt alternativ. Föreskrifter bidrar dessutom till förutsägbarhet och ger de berörda uppgiftslämnarna möjlighet att planera sin verksamhet. Om inga föreskrifter införs kommer Riksbanken inte att ha tillgång till de uppgifter som krävs för att förbättra sina analysunderlag och därmed på ett tillfredsställande sätt utföra sitt lagstadgade uppdrag att följa utvecklingen på betalningsmarknaden. Det försvårar Riksbankens arbete med att betalningar i Sverige ska vara säkra, effektiva och tillgängliga. Inom det penningpolitiska arbetet kommer Riksbanken inte heller kunna förbättra sina analysunderlag för hur den

⁹ Se ECB:s förordning (EU) nr 1409/2013 av den 28 november 2013 om betalningsstatistik, och ECB:s förordning (EU) 2020/2011 av den 1 december 2020 om ändring av förordning (EU) nr 1409/2013 om betalningsstatistik.

¹⁰ För att se om det finns behov av ändringar av Riksbankens föreskrifter och allmänna råd (RBFS 2023:3) om företag av särskild betydelse för genomförandet av betalningar under fredstida krissituationer och vid höjd beredskap.

¹¹ Se Myndigheternas föreskrifter, Handbok i författningsskrivning (Ds 1998:43 s. 23).

ekonomiska aktiviteten utvecklas på kort sikt och framförallt hur hushållens konsumtion utvecklas.

1.4 Rättsliga förutsättningar

Riksbanken övervakar företag som bedriver verksamhet med avvecklings-, betalnings- och clearingsystem, kontoföring av finansiella instrument, transaktionsregister och annan verksamhet som är av särskild betydelse för den finansiella infrastrukturen i Sverige. I Riksbankens uppdrag ingår även att Riksbanken ska följa betalningsmarknadens utveckling (3 kap. 8 § riksbankslagen). Vidare får Riksbanken med stöd av 1 kap. 11 § riksbankslagen framställa och offentliggöra statistik som behövs dels för att banken ska kunna utföra sina uppgifter enligt lagen, dels för samarbete med internationella organisationer. Det kan till exempel handla om statistik som behövs för samarbetet inom Europeiska centralbankssystemet (ESCB) och med Banken för internationell betalningsutjämning (BIS).

Av 12 kap. 1 § 1 riksbankslagen framgår att finansiella företag ska lämna uppgifter som är nödvändiga för Riksbankens verksamhet enligt lagen, om Riksbanken begär det.¹² Av 12 kap. 1 § 3 framgår att företag som bedriver betalningssystem ska lämna uppgifter om Riksbanken begär det och uppgifterna är nödvändiga för Riksbankens verksamhet med det finansiella systemet.

Bemyndigande för Riksbanken att meddela föreskrifter om uppgiftsskyldigheten enligt 12 kap. 1 § finns i 13 kap. 1 § 11 riksbankslagen. Eftersom det saknas en författning för betalningsstatistik sedan tidigare kommer föreskrifterna att bli en grundförfattning.

Om en uppgiftslämnare inte uppfyller sina skyldigheter får Riksbanken besluta om föreläggande för att få uppgiftslämnaren att följa föreskrifterna. Ett beslut om föreläggande får förenas med vite.¹³

1.5 Proportionalitetsbedömning

Förslaget till nya statistikföreskrifter innebär en omfattande rapporteringsskyldighet för uppgiftslämnarna. Det är dock viktigt att Riksbanken har verktyg för att kunna följa betalningsmarknadens utveckling och kunna uppnå målet om att betalningar i Sverige ska vara säkra, effektiva och tillgängliga. Det är även viktigt att Riksbanken har verktyg för att kunna identifiera och följa upp om det finns betaltjänstföretag som bedriver verksamhet som är av särskild betydelse för genomförandet av betalningar. Vidare ska Riksbanken lämna en redogörelse till finansutskottet för sin verksamhet med bland annat att följa betalningsmarknadens utveckling. Statistikinhämtningen är därför en förutsättning för att Riksbanken ska kunna leva upp till dessa lagstadgade skyldigheter. Statistikinhämtningen är även viktig för Riksbankens penningpolitiska arbete för att förbättra bedömningen av hur den ekonomiska aktiviteten utvecklas på kort sikt och framförallt hur hushållens konsumtion utvecklas.

¹² Med finansiella företag avses juridiska personer som står under tillsyn av Finansinspektionen, utländska juridiska personer som under tillsyn i hemlandet står och bedriver verksamhet i Sverige, AP-fonder och Svenska skeppshypotekskassan (1 kap. 1 § riksbankslagen).

¹³ 12 kap. 2 § riksbankslagen.

Genom förslaget säkerställs att Riksbanken har tillgång till analysunderlag av hög kvalitet som möjliggör för Riksbanken att kunna identifiera policyåtgärder och följa upp hur utvecklingen på betalningsmarknaden ser ut över tid. Förslaget kommer även att säkerställa att Riksbanken har de verktyg som krävs för att analysera betalningsmarknaden ur ett beredskapsperspektiv. Genom förslaget får Riksbanken även tillgång till bättre analysunderlag för nulägesanalyser och kortsiktiga prognoser av den svenska ekonomin och, i synnerhet, hushållens konsumtion.

Om Riksbanken inte har tillgång till dessa uppgifter försvårar det inte bara Riksbankens arbete utan det har även en negativ påverkan på hela betalningsmarknaden och samhället i stort. Enligt förslaget ska vissa uppgiftslämnare kunna få undantag och rapportera uppgifter med en lägre frekvens, för att göra rapporteringen mindre betungande och mer proportionerlig för dessa uppgiftslämnare.

Sammantaget bedömer Riksbanken att förslagen är proportionella beträffande både vilka företag som ska omfattas av föreskrifterna (se avsnitt 2.1 Tillämpningsområde) och hur ofta samt vilka uppgifter de ska lämna (se avsnitt 2.3 Rapporteringsskyldighet för betaltjänstleverantörer och avsnitt 2.4 Rapporteringsskyldighet för operatörer av betalningssystem). Enligt Riksbankens bedömning är förslaget inte mer långtgående än nödvändigt.

1.6 Samordning med Finansinspektionen

Betaltjänstleverantörer ska till Finansinspektionen (FI) lämna statistiska uppgifter om svikliga förfaranden enligt betaltjänstlagen. Rapporteringen baseras på en riktlinje från Europeiska bankmyndigheten (Eba).¹⁴ Samma uppgifter efterfrågas även av ECB.

Eftersom ECB och Eba efterfrågar samma uppgifter har man på europeisk nivå kommit överens om ett så kallat single data flow. Det innebär att all data från respektive EU-medlemsstat, både svikliga förfaranden och betalningsstatistik, skickas i en och samma leverans från de nationella centralbankerna till ECB. ECB levererar i sin tur vidare statistik om svikliga förfaranden till Eba.

För att inte belasta de betaltjänstleverantörer som föreslås omfattas av föreskrifterna mer än nödvändigt kommer Riksbanken och FI att samordna insamlingen av uppgifter. Samordningen innebär att FI fortsätter att samla in uppgifter om svikliga förfaranden och delar dessa på aggregerad nivå med Riksbanken. Riksbanken levererar i sin tur uppgifterna vidare till ECB tillsammans med betalningsstatistiken.¹⁵

Enligt förslaget kan Riksbanken besluta om vissa undantag som innebär lättnader för hur ofta mindre betaltjänstleverantörer behöver skicka in sina rapporter, se avsnitt 2.3.2. När rapportering enligt föreskrifterna införs kommer eventuella undantag från kravet på veckovis rapportering inledningsvis att baseras på FI:s statistik om svikliga förfaranden för år 2024.

¹⁴ [Guidelines on fraud reporting \(EBA GL-2018-05\)_SV.pdf \(europa.eu\)](#)

¹⁵ För att möjliggöra single data flow behöver ett memorandum of understanding (MoU) tecknas mellan ECB, Eba, FI och Riksbanken.

1.7 Ärendets beredning

Riksbanken anordnade i mars 2023 ett informationsmöte om arbetet med föreskrifterna. På informationsmötet deltog Svenska Bankföreningen, Swedish FinTech Association, Card Payment Sweden, FI, Länsstyrelsen i Dalarnas län samt Post- och telestyrelsen. Till berörda branschorganisationer har det skickats ett informationsmejl som de har uppmanats att sprida till sina medlemmar.

Riksbanken har haft en löpande dialog med FI kring att samordna och dela data rörande svikliga förfaranden, samt med SCB om hur betalningsstatistiken kan bidra till att förbättra andra statistikområden, som exempelvis statistik om Sveriges betalningsbalans.

Riksbanken har under våren 2024 haft bilaterala möten med åtta uppgiftslämnare som skulle behöva följa föreskrifterna. Det har varit såväl stora som små uppgiftslämnare varav vissa deltagit i den nuvarande insamlingen och andra som inte har gjort det. Information har även skickats till alla uppgiftslämnare som deltar i den nuvarande insamlingen där Riksbanken har informerat att man gärna träffar dem för bilaterala möten om så önskas.

Vid de bilaterala mötena har Riksbanken presenterat det tänkta förslaget. Förslaget har därefter diskuterats och Riksbanken har inhämtat synpunkter på hur insamlingen kan utformas så att det om möjligt underlättar för de uppgiftslämnare som påverkas av föreskrifterna. Riksbanken har även inhämtat information om uppgiftslämnarnas uppskattade kostnader för att lämna in uppgifter i enlighet med de föreslagna föreskrifterna.

Riksbanken har haft dialog med ett flertal andra centralbanker för att inhämta information om hur de samlar in betalningsstatistik. Deras erfarenhet är att behovet av högfrekvent data över betalningsmarknaden blev tydligt under pandemin. Eftersom det finns ett stort behov av högfrekvent data även i normala tider har de centralbanker som Riksbanken haft en dialog med fortsatt att permanent samla in dessa uppgifter även efter pandemin. Det har bidragit till ett förbättrat analys- och prognosunderlag för deras respektive uppdrag inom exempelvis betalningsområdet och penningpolitiken.

2 Förslag och motivering

Föreskrifterna innehåller bestämmelser om att betaltjänstleverantörer och operatörer av betalningssystem ska vara skyldiga att rapportera uppgifter till Riksbankens betalningsstatistik. Föreskrifterna anger också vilka uppgifter som sådana uppgiftslämnare ska rapportera till Riksbanken, hur de ska lämna dem och när i tiden. Uppgiftsskyldigheten avser bland annat kontantuttag och kontantinsättningar samt elektroniska betalningar med kontotillgodohavanden och elektroniska pengar. Betalningar med kryptotillgångar omfattas inte.

2.1 Tillämpningsområde

Riksbankens förslag: Föreskrifterna ska gälla för betaltjänstleverantörer och operatörer av betalningssystem som har hemvist i Sverige och för utländska betaltjänstleverantörer med filial i Sverige.

För en uppgiftslämnare som har verksamhet i utlandet omfattas endast verksamhet som sker direkt över landsgränserna och inte via filialer eller dotterbolag i utlandet.

Föreskrifterna ska inte tillämpas på betaltjänstleverantörer som endast tillhandahåller kontoinformationstjänster.

Skälen för förslaget: De uppgifter som Riksbanken har behov av att inhämta är sådana uppgifter som betaltjänstleverantörer och operatörer av betalningssystem har tillgång till. Vidare är det endast verksamhet som sker direkt i eller från Sverige, och inte via filialer eller dotterbolag i utlandet, som bör ingå betalningsstatistiken eftersom uppgifter från filialer och dotterbolag i utlandet inhämtas av centralbankerna i de länder som de verkar i. Mot bakgrund av detta föreslår Riksbanken att betaltjänstleverantörer och operatörer av betalningssystem som har sin hemvist i Sverige bör omfattas av föreskrifterna. Med hemvist i Sverige avses att dessa har sitt säte, sitt huvudkontor eller sin huvudsakliga verksamhet i Sverige. Vidare bör utländska betaltjänstleverantörers filialer i Sverige omfattas av förslaget så att statistiken blir heltäckande för den svenska betalningsmarknaden. Eftersom betaltjänstleverantörer som endast tillhandahåller kontoinformationstjänster inte erbjuder sådana betaltjänster som ingår i de poster som efterfrågas i 3 § (se avsnitt 2.3.1) bör det tydliggöras att dessa inte omfattas av föreskrifterna.

Betaltjänstleverantörer

Med betaltjänstleverantörer avses i 1 kap. 3 § lagen (2010:751) om betaltjänster följande tillhandahållare av betaltjänster:

1. kreditinstitut
2. institut för elektroniska pengar och de företag som har undantagits från tillståndsplikt enligt lagen (2011:755) om elektroniska pengar
3. betalningsinstitut och de fysiska eller juridiska personer som har undantagits från tillståndsplikt enligt 2 kap. 3 §
4. statliga och kommunala myndigheter, när de inte ägnar sig åt myndighetsutövning,
5. utländska fysiska och juridiska personer samt myndigheter inom EES, som motsvarar dem i 1–4 med undantag för sådana fysiska eller juridiska personer som har undantagits från tillståndsplikt enligt nationella bestämmelser som genomför betaltjänstdirektivet
6. Europeiska centralbanken och nationella centralbanker i andra EES-länder, när de inte agerar i egenskap av monetär eller offentlig myndighet
7. postgiroinstitut inom EES som enligt nationell lagstiftning har rätt att tillhandahålla betaltjänster
8. filialer till utländska kreditinstitut från länder utanför EES
9. filialer till institut för elektroniska pengar från länder utanför EES.

Operatörer av betalningssystem

Med operatör av betalningssystem avses den som har ansvar för ett betalningssystem. Med ett betalningssystem avses ett generellt betalsystem enligt 1 kap. 3 § andra stycket lagen (2004:297) om bank- och finansieringsrörelse.

2.2 Definitioner

Riksbankens förslag: Termer och uttryck i dessa föreskrifter ska ha samma betydelse som i 1 kap. 3 och 4 §§ lagen om betaltjänster och 1 kap. 2 § lagen om elektroniska pengar, om inte något annat anges. Därutöver ska vissa centrala begrepp definieras i föreskrifterna. De poster som anges i 3 § första stycket samt i 7 § första stycket ska definieras enligt bilaga II i ECB:s statistikförordning.

Skälen för förslaget: Vissa begrepp som är av central betydelse vid tillämpning av föreskrifterna bör definieras. Utgångspunkten är att de termer och uttryck som används i föreskrifterna har samma betydelse som i 1 kap. 3 och 4 §§ lagen (2010:751) om betaltjänster och 1 kap. 2 § lagen (2011:755) om elektroniska pengar, om inte något annat anges.

Då vissa centrala begrepp inte finns definierade i dessa lagar finns behov av att definiera dessa i föreskrifterna. De begrepp som bör definieras är:

- *ECB:s statistikförordning* som avser Europeiska centralbankens förordning (EU) nr 1409/2013 av den 28 november 2013 om betalningsstatistik
- *operatör av betalningssystem* som avser den som har ansvar för ett betalningssystem
- *uppgiftslämnare* som avser betaltjänstleverantörer och operatörer av betalningssystem som är rapporteringsskyldiga enligt föreskrifterna.

Vidare hänvisar 3 § andra stycket och 7 § andra stycket till bilaga II i ECB:s statistikförordning i vilken de angivna posterna i 3 § och 7 § definieras.

2.3 Rapporteringsskyldighet för betaltjänstleverantörer

2.3.1 Uppgifter som ska rapporteras

Riksbankens förslag: En betaltjänstleverantör ska lämna uppgifter om attribut enligt tabell 1 och 2 i bilaga 1 avseende följande poster.

1. Kortbaserade betalningstransaktioner
2. Betalningsöverföringar
3. Autogireringar
4. Penningöverföringar
5. Betalningstransaktioner med elektroniska pengar
6. Checkar
7. Betalningsinitieringstjänster
8. Kontantinsättningar i uttagsautomater
9. OTC-kontantinsättningar
10. Kontantuttag ur uttagsautomater
11. OTC-kontantuttag
12. Kontanta utbetalningar vid en POS-terminal
13. Övriga tjänster
14. Kort
15. Betalkonton
16. POS-terminaler
17. Kortterminaler för elektroniska pengar
18. Utagsautomater

Posterna i första stycket ska definieras enligt bilaga II i ECB:s statistikförordning. Posterna 1–13 ska rapporteras för varje enskild betalningstransaktion och posterna 14–18 på aggregerad nivå.

Skälen till förslaget: Riksbanken har i arbetet med föreskrifterna utgått från ECB:s förordning för betalningsstatistik eftersom de uppgifter som omfattas av förordningen i stor utsträckning täcker Riksbankens behov. Vidare skapar det jämförbarhet med övriga EU-medlemsstaters betalningsstatistik.

Uppgifter om svikliga förfaranden omfattas inte av de föreslagna föreskrifterna eftersom FI redan samlar in dessa uppgifter och detta täcker Riksbankens behov.

Uppgifterna ska lämnas avidentifierade

Inga personuppgifter ska ingå i rapporteringen. De uppgifter som lämnas bör lämnas avidentifierade, det vill säga utan några personuppgifter om vem transaktionen avser som till exempel personnummer, kortnummer eller kontonummer. Den enda information som bör lämnas om betalaren är om betalningen initierats av ett hushåll eller ett företag. Detta innebär att ingen information om exempelvis kön eller ålder efterfrågas i insamlingen.

Uppgifter om betaltjänster

Betaltjänstleverantörer bör rapportera om följande betaltjänster (punkterna 1–13); kortbaserade betalningstransaktioner, betalningsöverföringar, autogireringar, penningöverföringar, betalningstransaktioner med elektroniska pengar, checkar, betalningsinitieringstjänster, kontantinsättningar i uttagsautomater, OTC-kontantinsättningar, kontantuttag ur uttagsautomater, OTC-kontantuttag, kontanta utbetalningar vid en POS-terminal och övriga tjänster.

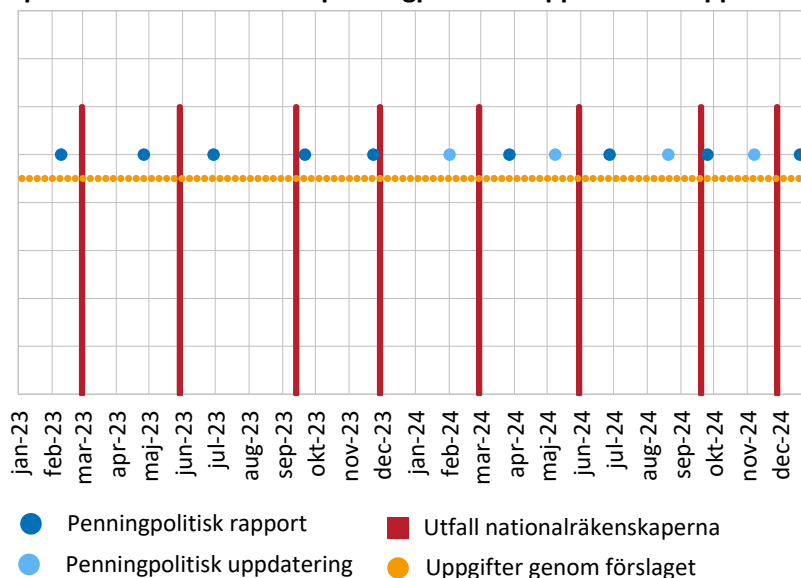
För var och en av dessa betaltjänster ska uppgifter lämnas om ett antal attribut enligt följande: när transaktionen initierades och avvecklades, transaktionsbelopp i transaktionsvaluta och kontovaluta, motpartsland, terminalens plats, typ av transaktion, roll i transaktionen, typ av betaltjänstanvändare, initieringskanal, distans/icke-distans, betalningsordning (payment scheme), kortfunktionalitet, stark kundautentisering, typ av medgivande, MCC-kod, offlinetransaktion, valutaväxlingsintäkter och andra transaktionsbaserade intäkter. Attributen och vad som närmare avses med dem framgår av tabell 1 i bilagan.

Uppgifter om betaltjänster ska lämnas för varje enskild transaktion

Betalningsstatistik i form av transaktionsuppgifter från betaltjänstleverantörer, inklusive köp som genomförs online, är av stort värde för Riksbanken. Det gäller särskilt om uppgifterna är branschindelade och högfrekventa. Om uppgifter lämnas för varje enskild transaktion, dvs. transaktion för transaktion, kommer Riksbanken att ha möjlighet att se varje enskild transaktion, men transaktionerna kommer också att kunna aggregeras utifrån olika analysbehov som till exempel antal transaktioner per bransch, dag, betaltjänstleverantör och betalsätt samt i vilket land som de har genomförts. Denna information är mycket värdefull vid analys och prognoser för betalningsmarknaden, både när det gäller snabbare och fördjupade analyser.

Uppgifterna är dessutom viktiga för nulägesanalyser och prognoser på kort sikt för den svenska ekonomin. Framförallt kommer uppgifterna vara viktiga vid penningpolitiska uppdateringar då det i dagsläget finns en brist på uppdaterad och detaljerad information om hur konsumtionen utvecklas. Med uppgifterna kommer Riksbanken att bättre kunna följa hur hushållens konsumtion utvecklas i realtid. Riksbanken behöver därmed inte förlita sig på enkätundersökningar eller invänta nya utfall från nationalräkenskaperna som publiceras kvartalsvis och med flera månaders fördröjning. Dessutom sammanfaller inte data från nationalräkenskaperna med de penningpolitiska rapporterna, se figur 1.

Figur 1. Tidpunkter för NR-utfall och penningpolitiska rapporter och uppdateringar

Not. Gulmarkerade punkter visar med vilken frekvens Riksbanken skulle ha ny information om uppgifterna hade funnits bakåt i tiden och under 2024 för att åskådliggöra skillnaden mellan hur ofta och när i tid Riksbanken erhåller ny information i dagsläget.

Källa: Riksbanken.

Tillgången till heltäckande och högfrekvent mikrodata om betalningsmarknaden underlättar för Riksbanken att kunna utföra sitt lagstadgade uppdrag att följa utvecklingen på betalningsmarknaden och att bidra till säkra, effektiva och tillgängliga betalningar i Sverige under normala förhållanden. Vid stora, snabba svängningar i ekonomin, exempelvis som under pandemin eller finanskrisen, är denna typ av heltäckande och högfrekvent data även viktig för att möjliggöra välgrundade och aktuella analyser av situationen i ekonomin.

En viktig aspekt av säkra betalningar handlar om att betalningsinfrastrukturer och betaltjänster är säkra och inte drabbas av driftavbrott eller stora störningar. I dagsläget saknas information om när olika betaltjänstleverantörers interna system ligger nere. Det försvårar för Riksbanken att löpande utvärdera om betalningsinfrastrukturer och betaltjänster är säkra. Med transaktionsvis rapportering kommer Riksbanken däremot att få tillgång till information om betalningsinfrastrukturers och betaltjänsters tillgänglighet. Med sådan information kan Riksbanken bättre identifiera behov av policyåtgärder och mäta resultaten av olika åtgärder över tid.

Riksbanken bedömer att statistikens kvalitet blir bättre om betaltjänstleverantörerna lämnar in uppgifter om betalningstransaktioner för varje enskild transaktion, eftersom Riksbanken vid aggregering av uppgifterna kan ha samma aggregeringsregler för alla betaltjänstleverantörer i stället för att varje enskild betaltjänstleverantör på egen hand aggregerar uppgifterna för en viss period.

Riksbanken bedömer att transaktionsvis rapportering förenklar för betaltjänstleverantörerna. En fördel med att rapportera uppgifter på transaktionsnivå i stället för på aggregerad nivå är att betaltjänstleverantörerna endast lämnar uppgifter om en transaktion en gång. Riksbanken bedömer att det blir smidigare för betaltjänstleverantörerna än att rapportera uppgifter om olika summeringar och aggregeringar där samma transaktion kan ingå i flera olika poster och därför rapporteras mer än en gång vid samma tillfälle.

En annan fördel med att rapportera uppgifter på transaktionsnivå är att Riksbanken får tillgång till informationen på lägsta nivå, vilket underlättar för Riksbanken att förstå vad olika förändringar beror på. Det kan i sin tur begränsa antalet gånger som Riksbanken begär att en uppgiftslämnare ska verifiera och förklara större förändringar, se avsnitt 2.5, och därmed minska deras arbetsbörda. Det är en fördel som har bekräftats av de betaltjänstleverantörer som Riksbanken har haft en dialog med.

Om betaltjänstleverantörer lämnar uppgifter per transaktion kan det även på längre sikt bespara dem från nya utvecklingskostnader eftersom de olika aggregaten som Riksbanken använder sig av kan förändras över tid, till exempel om ett icke-euroland skulle bli ett euroland.

Oavsett om uppgifterna rapporteras transaktion för transaktion eller i aggregerad form utgår uppgifterna alltid från de enskilda transaktionerna. Genom förslaget behöver inte betaltjänstleverantörerna lägga resurser på att skapa olika aggregat. Förslaget bedöms därför förenkla för betaltjänstleverantörerna.

Övriga poster

Utöver olika betaltjänster bör betaltjänstleverantörerna även rapportera om följande övriga poster (punkterna 14–18); kort, betalkonton, POS-terminaler, kortterminaler för elektroniska pengar och uttagsautomater.

För var och en av dessa övriga poster ska uppgifter lämnas om ett antal attribut. Dessa attribut är följande; antal, typ av betaltjänstanvändare, initieringskanal, terminalens plats, terminalfunktionalitet, kortfunktionalitet, betalningsordning, offlinefunktionalitet, fasta intäkter och förmedlingsintäkter. Attributen och vad som närmare avses med dem framgår av tabell 2 i bilagan.

Uppgifter om övriga poster bör lämnas på aggregerad nivå

Uppgifter för de övriga posterna bör lämnas i aggregerad form eftersom de inte består av transaktioner utan snarare uppgifter om exempelvis antal kort eller terminaler med olika funktioner.

2.3.2 Hur ofta ska rapportering ske

Riksbankens förslag: En betaltjänstleverantör ska rapportera enligt 3 § 1–13 varje kalendervecka och enligt 3 § 14–18 varje kalenderkvartal.

Riksbanken ska få besluta om undantag från detta och i stället besluta att en betaltjänstleverantör ska rapportera enligt 3 § 1–13 varje kalenderkvartal om betaltjänstleverantören ingår i den grupp betaltjänstleverantörer vars sammanlagda antal eller värde per betaltjänst som anges i 3 § 1–13 överstiger fem procent men högst 15 procent av det totala antalet eller värdet per kalenderår för samtliga betaltjänstleverantörer.

Riksbanken ska även få besluta ett undantag om att en betaltjänstleverantör ska rapportera enligt 3 § varje kalenderår om betaltjänstleverantören ingår i den grupp betaltjänstleverantörer vars sammanlagda antal eller värde per betaltjänst som anges i 3 § 1–13 uppgår till högst fem procent av det totala antalet eller värdet per kalenderår för samtliga betaltjänstleverantörer. Rapportering enligt 3 § 14–18 ska lämnas uppdelat per kalenderkvartal.

Riksbanken ska få återkalla ett beslut om undantag.

Skälen till förslaget:

Rapportering av uppgifter om betaltjänster bör ske varje vecka

Huvudregeln är att betaltjänstleverantörer bör rapportera uppgifter varje vecka om de betaltjänster (punkterna 1–13) som de erbjuder. För att kvaliteten och tillförlitligheten på statistiken ska vara god bör täckningen för de veckovisa uppgifterna per betaltjänst vara minst 85 procent av det totala antalet och värdet per kalenderår. Riksbanken bedömer att ungefär 30 betaltjänstleverantörer skulle lämna uppgifter varje vecka.

Beslut om undantag från att rapportera uppgifter om betaltjänster varje vecka

Riksbanken bör kunna besluta om undantag så att betaltjänstleverantörer i stället får rapportera uppgifter varje kvartal eller årsvis. Betaltjänstleverantörerna behöver inte ansöka om ett sådant undantag för att Riksbanken ska pröva om förutsättningar finns för ett undantag. Beslut om undantag baseras på om en betaltjänstleverantör ingår i den grupp betaltjänstleverantörer vars sammanlagda antal eller värde per betaltjänst överstiger fem procent men högst 15 procent av det totala antalet eller värdet per kalenderår för samtliga betaltjänstleverantörer, eller om en betaltjänstleverantör ingår i den grupp betaltjänstleverantörer vars sammanlagda antal eller värde per betaltjänst uppgår till högst fem procent av det totala antalet eller värdet per kalenderår för samtliga betaltjänstleverantörer. Se exempel nedan i tabell 1.

Beslut om undantag bör kontrolleras för varje betaltjänst separat. Om villkoren för undantag inte uppfylls för en betaltjänst ges inte undantag för någon av de betaltjänster en betaltjänstleverantör tillhandahåller eftersom en betaltjänstleverantör bör rapportera samtliga betaltjänster (1–13) med samma frekvens.

Tabell 1. Exempel på beräkning för beslut om undantag

Namn	Värdet av transaktioner	Ackumulerad andel	Frekvens rapportering
Betaltjänstleverantör 1	1 650	42%	Veckovis rapportering
Betaltjänstleverantör 2	1 530	81%	Veckovis rapportering
Betaltjänstleverantör 3	165	86%	Kvartalsvis rapportering
Betaltjänstleverantör 4	155	90%	Kvartalsvis rapportering
Betaltjänstleverantör 5	150	93%	Kvartalsvis rapportering
Betaltjänstleverantör 6	120	97%	Årsvis rapportering
Betaltjänstleverantör 7	95	99%	Årsvis rapportering
Betaltjänstleverantör 8	40	100%	Årsvis rapportering
Totalt värde	3 905		

Beslut om undantag påverkar endast hur ofta uppgifterna bör lämnas och inte vilka uppgifter som bör lämnas. De betaltjänstleverantörer som får undantag från att rapportera varje vecka bör därför också lämna uppgifterna transaktion för transaktion. Riksbanken bör få återkalla ett beslut om undantag beroende på hur en betaltjänstleverantörs antal och värde av transaktioner per betaltjänst utvecklar sig i förhållande till övriga betaltjänstleverantörer så att Riksbanken löpande kan upprätthålla en god kvalitet på statistiken och säkerställa att täckningen är god.

Rapportering av övriga poster bör ske kvartals- eller årsvis

Övriga poster (punkterna 14–18) som inte består av transaktionsuppgifter bör rapporteras varje kvartal eller år. De betaltjänstleverantörer som rapporterar uppgifter om betaltjänster (1–13) varje vecka eller varje kvartal bör rapportera de övriga posterna (14–18) varje kvartal. De betaltjänstleverantörer som rapporterar uppgifter om betaltjänster (1–13) årligen bör även rapportera de övriga posterna (14–18) årligen men uppgifterna bör rapporteras fördelade per kvartal.

2.3.3 Tidpunkt för rapportering

Riksbankens förslag: En betaltjänstleverantör som ska rapportera varje kalendervecka ska göra det senast den tredje bankdagen som följer efter den kalendervecka som rapporteringen avser.

En betaltjänstleverantör som ska rapportera varje kalenderkvartal eller varje kalenderår ska göra det senast den sista bankdagen i den månad som följer efter det kvartal eller år som rapporteringen avser.

Skälen till förslaget: Riksbanken bör erhålla de veckovisa uppgifterna tre bankdagar efter utgången av den vecka som rapporteringen avser för att löpande och i princip i realtid kunna följa utvecklingen på betalningsmarknaden. Riksbanken bör erhålla de kvartalsvisa och årsvisa uppgifterna senast sista bankdagen i den månad som följer på den period som

rapporteringen avser för att i tid kunna sammanställa de statistikleveranser som ECB efterfrågar.

2.4 Rapporteringsskyldighet för operatörer av betalningssystem

2.4.1 Uppgifter som ska rapporteras

Riksbankens förslag: En operatör av betalningssystem ska lämna uppgifter om attribut enligt tabell 3 och 4 i bilaga 1 avseende följande poster.

1. Direkta deltagare
2. Indirekta deltagare
3. Kortbaserade betalningstransaktioner
4. Betalningsöverföringar
5. Autogireringar
6. Betalningstransaktioner med elektroniska pengar
7. Checkar
8. Kontantinsättningar i uttagsautomater
9. OTC-kontantinsättningar
10. Kontantuttag ur uttagsautomater
11. OTC-kontantuttag
12. Kontanta utbetalningar vid en POS-terminal
13. Övriga tjänster

Posterna i första stycket ska definieras enligt bilaga II i ECB:s statistikförordning. Posterna ska rapporteras på aggregerad nivå.

Skälen till förslaget: En operatör av betalningssystem bör rapportera uppgifter om direkta och indirekta deltagare. För dessa poster ska uppgifter lämnas om följande attribut; antal, typ av deltagare, deltagarsektor och betalningssystem. Attributen och vad som närmare avses med dem framgår av tabell 3 i bilagan.

Operatörer av betalningssystem bör även rapportera uppgifter om kortbaserade betalningstransaktioner, betalningsöverföringar, autogireringar, betalningstransaktioner med elektroniska pengar, checkar, kontantinsättningar i uttagsautomater, OTC-kontantinsättningar, kontantuttag ur uttagsautomater, OTC-kontantuttag, kontanta utbetalningar vid en POS-terminal och övriga tjänster. För dessa poster ska uppgifter lämnas om följande attribut; antal, värde, motpartsland, typ av information, typ av transaktion, initieringskanal och betalningssystem. Attributen och vad som närmare avses med dem framgår av tabell 4 i bilagan.

De uppgifter som operatörer av betalningssystem bör rapportera påverkas inte av de föreslagna föreskrifterna utan det är samma uppgifter som de redan i dag rapporterar årligen till betalningsstatistiken.

Detaljnivån i de uppgifter som operatörer av betalningssystem bör rapportera är oförändrad jämfört med hur de i dag årligen rapporterar uppgifter till betalningsstatistiken. Det vill säga att de bör även fortsättningsvis rapportera uppgifterna aggregerat eftersom det täcker Riksbankens behov för dessa uppgifter.

2.4.2 Hur ofta ska rapportering ske

Riksbankens förslag: En operatör av betalningssystem ska rapportera enligt 7 § varje kalenderkvartal.

Skälen till förslaget: Operatörer av betalningssystem bör rapportera varje kvartal så att Riksbanken kan ha jämförbar statistik med övriga EU-medlemsstater.

2.4.3 Tidpunkt för rapportering

Riksbankens förslag: En operatör av betalningssystem ska rapportera senast den sista bankdagen i den månad som följer efter det kvartal som rapporteringen avser.

Skälen till förslaget: Riksbanken bör erhålla de kvartalsvisa uppgifterna senast sista bankdagen i den månad som följer på den period som rapporteringen avser.

2.5 Rättelse och verifiering av lämnade uppgifter

Riksbankens förslag: Om Riksbanken upptäcker att felaktiga eller inkompleta uppgifter har lämnats in ska en uppgiftslämnare på begäran av Riksbanken lämna rättelser för upp till två år tillbaka från rapporttillfället.

En uppgiftslämnare som upptäcker betydande fel i tidigare lämnade uppgifter ska kontakta Riksbanken för bedömning av om rättelser bör ske.

På Riksbankens begäran ska en uppgiftslämnare skyndsamt verifiera och förklara större förändringar och avvikande värden i rapporteringen.

Skälen till förslaget: Uppgiftslämnaren bör vara skyldiga att på begäran av Riksbanken lämna rättelser av upptäckta fel eller inkompleta uppgifter för upp till två år tillbaka från rapporttillfället så att Riksbanken kan justera statistiken historiskt och i så stor utsträckning som möjligt undvika brott i tidsserierna. Om uppgiftslämnaren själv upptäcker betydande fel i tidigare inlämnade statistikrapporter bör Riksbanken kontaktas för bedömning om uppgifterna ska rättas bakåt i tiden. Med betydande fel avses sådana fel som påverkar tolkningen av statistiken. Vid tveksamheter om ett fel är betydande eller inte bör avstämning ske med Riksbanken.

Uppgiftslämnaren bör även på Riksbankens begäran verifiera och förklara större förändringar och avvikande värden i rapporteringen inom den svarstid som Riksbanken anger vid sin begäran. Svarstiden kan variera beroende på hur tidskritiskt det är för Riksbanken i förhållande till Riksbankens analys av uppgifterna eller publicering samt leverans av statistiken. Det innebär att svarstiden kan variera från ett par dagar till ett par veckor, eller längre.

2.6 Rapporteringssätt och kontaktuppgifter

Riksbankens förslag: Rapportering ska göras till Riksbanken i elektronisk form på det sätt som Riksbanken anvisar.

En uppgiftslämnare ska meddela Riksbanken vem som är kontaktperson och uppgift kontaktuppgifter till denne. Om dessa uppgifter ändras ska Riksbanken informeras om det.

Skälen till förslaget: Riksbanken bör underlätta för uppgiftslämnarna så att rapportering av uppgifter kan ske på ett så säkert och effektivt sätt som möjligt. Med elektronisk form på något av de sätt som Riksbanken anvisar avser Riksbanken att uppgifter bör rapporteras via exempelvis filöverföring eller ett API¹⁶. En förutsättning är att Riksbanken vid rapportering automatiskt kan validera att uppgifterna är korrekta. Riksbanken bör senast den 1 januari 2025 anvisa på sin webbsida hur rapporteringen tekniskt ska ske.

Uppgiftslämnaren bör meddela Riksbanken vem som är kontaktperson och förmedla kontaktuppgifter så att Riksbanken vid behov kan få kontakt med personen. Vid semester eller annan frånvaro bör uppgiftslämnaren inkomma med kontaktuppgifter till den person som ersätter kontaktpersonen.

2.7 Undantag från föreskrifterna

Riksbankens förslag: Riksbanken ska få besluta om undantag från dessa föreskrifter om det finns särskilda skäl.

Skälen till förslaget: Utgångspunkten är att samtliga betaltjänstleverantörer och operatörer av betalningssystem med hemvist i Sverige samt utländska betaltjänstleverantörer med filial i Sverige ska rapportera uppgifter enligt föreskrifterna. Som framgår ovan i avsnitt 2.3.2 bör Riksbanken kunna besluta att vissa betaltjänstleverantörer ska rapportera uppgifter varje kvartal eller år i stället för veckovis. Riksbanken bör dock även kunna besluta om undantag från föreskrifterna i sin helhet om det föreligger särskilda skäl. Möjligheten att bevilja undantag på grund av särskilda skäl bör dock tillämpas restriktivt. Särskilda skäl kan exempelvis vara att en uppgiftslämnare rent praktiskt är förhindrad att rapportera vid enstaka tillfällen, exempelvis på grund av brand eller liknande situationer. I en sådan situation bör Riksbanken kunna besluta om undantag från föreskrifterna genom att till exempel medge uppgiftslämnaren anstånd med att inkomma med uppgifterna till dess att förhållandena återgått till det normala. Uppgiftslämnarens storlek, antalet eller värdet av transaktionerna utgör således inte skäl att besluta om undantag enligt den föreslagna bestämmelsen (jämför avsnitt 2.3.2).

¹⁶ Ett API (av engelskans *Application Programming Interface*) fungerar som ett gränssnitt för kommunikation mellan exempelvis två system och är ett kontrollerat sätt att överföra information på.

2.8 Ikraftträdande

Riksbankens förslag: Föreskrifterna ska träda i kraft den 1 maj 2025.

Bestämmelserna som avser rapportering för posterna i 3 § 2–18 och 7 § ska tillämpas från och med den 1 oktober 2025.

Skälen till förslaget: Föreskrifterna bör träda i kraft så snart som möjligt men även beakta att uppgiftslämnarna ges tillräckligt med tid för att förbereda sig för den rapportering som ska ske. Mot denna bakgrund bör föreskrifterna träda i kraft den 1 maj 2025 men börja tillämpas i två olika steg. Eftersom kortbaserade betalningstransaktioner är särskilt viktiga för Riksbanken bör rapportering av dessa uppgifter börja redan den 1 maj 2025. Rapportering av övriga uppgifter i 3 § 2–18 och 7 § bör ske först från och med den 1 oktober 2025. I tabell 2 nedan åskådliggörs vilka uppgifter som i praktiken föreslås rapporteras, vilken period de avser och den tidpunkt som de senast bör lämnas.

Tabell 2. Rapporteringsstart i praktiken för betaltjänstleverantörer

	Avser uppgifter från och med	Lämnas senast
Veckovisa rapportörer		
Kortbaserade betalningstransaktioner (post 3 § 1)	1 maj 2025	7 maj 2025
Posterna i 3 § 2–13	1 okt 2025	8 okt 2025
Posterna i 3 § 14–18	Q4 2025	30 jan 2026
Kvartalsvisa rapportörer		
Kortbaserade betalningstransaktioner (post 3 § 1)	maj–jun 2025	31 jul 2025
Posterna i 3 § 2–13	Q4 2025	30 jan 2026
Posterna i 3 § 14–18	Q4 2025	30 jan 2026
Årsvisa rapportörer		
Kortbaserade betalningstransaktioner (post 3 § 1)	Q2–4 2025	30 jan 2026
Posterna i 3 § 2–13	Q4 2025	30 jan 2026
Posterna i 3 § 14–18	Q4 2025	30 jan 2026

Operatörer av betalningssystem bör börja rapportera uppgifter avseende fjärde kvartalet 2025 och uppgifter bör lämnas senast den 30 januari 2026.

Riksbanken beslutar om eventuella undantag från att rapportera uppgifter varje vecka i god tid innan rapporteringen ska påbörjas. Uppgiftslämnarna behöver inte på egen hand vidta några åtgärder utan Riksbanken kommer att meddela respektive uppgiftslämnare som har fått undantag i början av januari 2025.

Riksbanken kommer att underlätta för uppgiftslämnarna genom att erbjuda insamlingsformat som är anpassade efter deras verksamhet och senast den 1 januari 2025 tillhandahålla instruktioner och underlag på Riksbankens webbplats.

3 Förslagets konsekvenser

Nedan redogör Riksbanken för de konsekvenser som de föreslagna föreskrifterna bedöms få för samhället, konsumenterna, företagen, Riksbanken, förvaltningsmyndigheter och domstolar samt förhållandet till unionsrätten.

3.1 Konsekvenser för samhället och konsumenterna

Riksbankens analysunderlag kommer förbättras genom förslaget. Genom bättre analysunderlag kan Riksbanken fatta mer underbyggda beslut vilket är positivt ur ett samhällsperspektiv. Som exempel kommer Riksbanken genom förslaget att bättre kunna identifiera behov av policyåtgärder för att kunna uppnå målen om säkra, effektiva och tillgängliga betalningar. En annan positiv konsekvens är att Riksbanken framöver kommer att kunna publicera mer och bättre statistik om betalningar som såväl olika samhällsaktörer som konsumenter kan ta del av.

3.2 Konsekvenser för företagen

Företag som berörs av föreskrifterna

Olika typer av företag berörs av olika delar av förslaget. Gemensamt för alla företag är dock att de är verksamma på den svenska betalningsmarknaden. I maj 2024 fanns det i Sverige

- 53 betalningsinstitut
- 33 registrerade betaltjänstleverantörer
- 41 banker
- 2 medlemsbanker
- 44 sparbanker
- 33 kreditmarknadsbolag
- 7 institut för elektroniska pengar.

Sammanlagt finns det 213 svenska betaltjänstleverantörer. En operatör av betalningssystem samt utländska banker och betaltjänstleverantörer med filial i Sverige kommer också att omfattas av rapporteringsskyldigheten. Sammantaget uppskattas att cirka 261 företag kommer att omfattas av förslaget.

Storleken på företagen skiljer sig åt. Riksbanken bedömer att av de företag som berörs av förslaget är ungefär 58 procent stora företag, 12 procent medelstora företag och 30 procent små- och mikroföretag.¹⁷

Kostnader

Riksbanken är medveten om att förslaget innebär en omfattande rapporteringsskyldighet för uppgiftslämnarna. Förslaget kommer att medföra kostnader för uppgiftslämnarna. Betaltjänstleverantörer påverkas i större utsträckning av förslaget än operatörer av betalningssystem.

¹⁷ Storleken på företagen är klassificerade utifrån Europeiska Kommissionens rekommendation om definition av mikroföretag samt små och medelstora företag.

Hur betaltjänstleverantörernas kostnader kommer att påverkas beror dock i hög grad på vilka rutiner och system som de använder. Kostnaderna kommer även att variera mellan olika typer av betaltjänstleverantörer och utifrån hur många betaltjänster de erbjuder. Riksbanken bedömer att den största delen av kostnaderna som förslaget ger upphov till består av att betaltjänstleverantörerna behöver ta fram nya processer och systemstöd för att kunna rapportera uppgifterna. Hur de löpande administrativa kostnaderna för varje rapporteringstillfälle påverkas beror till stor del på hur automatiserad deras rapporteringslösning blir. Om betaltjänstleverantörerna använder automatiserade lösningar bör inte antalet transaktioner påverka deras kostnader. Riksbanken kommer att tillhandahålla tekniska lösningar som möjliggör en så automatiserad rapportering som möjligt. För små betaltjänstleverantörer som kommer att rapportera uppgifter mer sällan bedöms rapporteringskostnaderna bli begränsade. Även engångskostnaden bedöms bli begränsad eftersom små betaltjänstleverantörer ofta erbjuder färre tjänster och det blir därför mindre komplext för dem att ta fram processer och systemstöd för att kunna rapportera.

För att kunna bedöma betaltjänstleverantörernas kostnader för att kunna rapportera uppgifterna har Riksbanken efterfrågat kostnadsuppskattningar från flertalet av dem. Riksbanken har dock erhållit få kvantitativa svar vilket gör att det är svårt att bedöma om de är representativa för alla betaltjänstleverantörer. Riksbanken har därför valt att inte kvantifiera uppskattade kostnader. Det är däremot tydligt att förslaget är omfattande och att framförallt engångskostnaden för att ta fram processer och systemstöd är betydligt högre än de löpande administrativa kostnaderna.

Operatörer av betalningssystem behöver rapportera uppgifter fyra gånger per år i stället för en gång per år som i dag. Riksbanken uppskattar därför att deras kostnader för löpande rapportering ökar med fyra gånger jämfört med i dag. De bedöms å andra sidan få en lägre genomförandekostnad eftersom innehållet i deras rapportering inte förändras.

Konkurrens

De föreslagna föreskrifterna bedöms inte påverka konkurrensen på betalningsmarknaden. Övriga EU-medlemsstater samlar redan in motsvarande uppgifter från aktörer i sina respektive länder. Vissa svenska företag lämnar redan i dag in delar av de aktuella uppgifterna till Riksbanken. De uppgiftslämnande företagens kostnader för att rapportera uppgifter bedöms inte vara på den nivån att det skulle påverka deras verksamhet eller priser.

Påverkan utöver kostnader

Förslaget om nya föreskrifter innebär att Riksbanken framöver kommer att kunna publicera mer och bättre statistik om betalningsmarknaden. Detta innebär att även företagen kan använda den sammanställda statistiken för analys och benchmarking, vilket bedöms påverka dem positivt.

Mindre företag

Riksbanken bedömer att de nya kraven att rapportera uppgifter veckovis kan vara särskilt betungande för mindre företag då dessa inte har tillgång till samma resurser i form av personal, IT-system och kapital som större företag. De krav som ställs på företagen ska därför ta till hänsyn till företagets art, komplexiteten i dess verksamhet och storlek. Med stöd av föreskrifterna bör Riksbanken ha möjlighet att besluta om undantag från kravet

på veckovis rapportering. Riksbanken bedömer att många av de mindre företagen bör kunna få undantag från veckovis rapportering och därmed rapportera mer sällan.

3.3 Konsekvenser för Riksbanken

En heltäckande statistik över den svenska betalningsmarknaden förbättrar Riksbankens analysunderlag inom ett flertal områden. Därmed förbättras också Riksbankens möjligheter att upprätthålla en varaktigt låg och stabil inflation, verka för finansiell stabilitet och säkerställa att betalningar är tillgängliga och kan ske säkert och effektivt.

För Riksbanken innebär förslaget kostnader i form av genomförandekostnader och kostnader för den löpande insamlingen. Även om förslaget gäller en ansenlig mängd data så bedöms det inte innebära några hinder för Riksbanken att lagra, bearbeta och aggregera den.¹⁸ Riksbanken hanterar redan större datamängder från andra insamlingar.¹⁹ På Riksbanken pågår dessutom en strategisk förflyttning mot ett mer kodbaserat arbetssätt och implementering av en ny dataplattform. Det möjliggör att den löpande insamlingen i hög grad blir automatiserad, vilket kommer att minska kostnaderna.

3.4 Konsekvenser för förvaltningsmyndigheter och domstolar

Andra förvaltningsmyndigheter, såsom SCB och Konkurrensverket, efterfrågar också heltäckande statistik över betalningsmarknaden. Förslaget bedöms därför underlätta deras arbete kring betalningsrelaterade frågor.

Eftersom avsikten är att FI framöver ska leverera uppgifter om svikliga förfaranden direkt till Riksbanken istället för att skicka uppgifter till både ECB och Eba, minskar antalet leveranser av data för FI. Riksbanken bedömer därför att förslaget kan underlätta för FI även om det inte bedöms påverka deras kostnader.

Företag som omfattas av de föreslagna föreskrifterna ska uppfylla de skyldigheter de har enligt föreskrifterna. Om ett företag inte uppfyller dessa skyldigheter får Riksbanken, med stöd av 12 kap. 2 § riksbankslagen, besluta om de förelägganden som behövs för att företaget ska uppfylla uppgiftsskyldigheten. Riksbanken får förena ett beslut om föreläggande med vite. Företagen kan överklaga dessa beslut till allmän förvaltningsdomstol. Med erfarenhet från andra liknande statistikföreskrifter bedömer Riksbanken att antalet sådana överklaganden av förelägganden och viten kommer att bli få, om ens några, per år. De föreslagna föreskrifterna bedöms därför inte få några konsekvenser för domstolarna.

3.5 Så förhåller sig förslaget till unionsrätten

Riksbanken bedömer att de föreslagna föreskrifterna överensstämmer med unionsrätten.

¹⁸ Riksbanken har uppskattat potentiell datamängd och genomfört valideringstester av simulerade rapportfiler. I testerna har Riksbanken även testat filer som är betydligt större än den uppskattade potentiella datamängden.

¹⁹ Se Riksbankens föreskrifter (RBFS 2016:1) om rapportering av innehav av värdepapper och Riksbankens föreskrifter (RBFS 2017:2) om instituts rapportering av krediter (KRITA) för insamlingar som består av större datamängder än detta förslag.